

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nebrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištvu
administracije in ekspedicija na
Starem trgu n. št. 16

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna
št. 190.

Izhaja petkrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Crispi na Dunaji.

Predsednik italijanske zbornice, Crispi, ki potuje po glavnih mestih evropejskih, da bi zvedel, kako mislijo in sodijo o zedinjeni Italiji, obiskal je 16. t. m. tudi naš državni zbor, kjer se je okoli tri četrt ure pomudil. Obravnave ga niso mogle zanimati, ker nemški ne ume, in mu je bilo menda le za to, da bi spoznal nekatere poslance, ki bi tudi laškemu parlamentu delali čast. Tovaršijo sta mu delala podpredsednik, dr. Vidulič, pa državni pravdnik, grof Lamezan. Tudi predsednik dr. Rechbauer je hotel počastiti visokega vnanjega gosta in sovrstnika ter ga je pri odhodu spremil do velikih vrat. Kakor se sliši, obiskal ga je pa tudi v njegovem stanovanju, ker se je bil tudi Crispi njemu na domu poklonil. Znano je, da so bili v Berlinu državni poslanci nemški italijanskemu gostu napravili slovesno pojedino. Tudi naši nemško-liberalni poslanci niso hoteli zaostati za svojimi berlinskimi tovariši, ter so bili sprožili misel Crispia na Dunaji pogostiti; po natančnejšem prevdanku so pa menda sami sprevideli, da bi bilo tako preslavljanje jako čudno in so reč opustili. Crispi je bil namreč od svoje prve mladosti zapleten v prekucjska in framasonska rovarstva, je takorekoč sodrug Mazzinov in Garibaldov, ter stoji na čelu italijanskih radikalcev in framasonov, ki so pa že od nekdaj svoje pogubno delovanje obračali zlasti proti Avstriji. Kaj čudna prikazen bi tedaj bila, če bi avstrijski državniki takega moža preslavljali.

Grof Andrassy je menda čutil to nedostojnost in se je z Dunaja umaknil na svoja posestva, da mu ni bilo treba s Crispijem se pajdašiti. Od tod hoče neki potovati v Bukarešt in med potjo obiskati tudi Budapešt, kamor ga posebno vleče, odkar je čul, kako da je ministerski predsednik Tisza v javnem zboru preslavljal najboljšega prijatelja njegovega, starega rovarja Garibaldia! Iz tega namreč je sklepal, da pri madjarskih državnikih zanj lepša pšenica cvete, kakor pri dunajskih, ki vendar še niso otresli vse sramožljivosti in vseh ozirav, kakor so v zadnjem času storili madjarski. Kar se tiče namreč namena njegovega popotovanja, ga sicer po vsej moči prikrivajo in so s početka celo tajili, da bi bilo kake politične važnosti. Iz opazk nekaterih radikalnih italijanskih listov pa je razvidno, da najglavnejši cilj tega popotovanja je trdneja zveza med framasonskimi in prekucijskimi živeli v Evropi, da bi bolj zedinjeni in soglasni delali za eno in isto reč, namreč najprvo za odpravo vsake nepovščene vere, potem pa tudi vseh nepovoljnih prestolov, in sploh za preustroj vseh društvenih razmer po prekucjskih in demokratičnih nazorih.

Marsikomu bi se čudno zdelo, da se to potovanje italijanskega državnika vrši v soglasju, ali morebiti celo z ukazom kralja pošteniaka, ko je vendar jasno, da bode njega najprvo zadela osoda, ki jo prekuciji napravljajo vladarjem sploh. Toda ne sme se prezreti, da mu je prekucija in nasilstvo pomagalo

k sedanjemu gospodstvu v Rimu. Slaba vest pa ga navdaja z bojznijo, da bi njegov plen prišel v silno nevarnost, ko bi v Evropi zopet konservativni živeli prišel do moči in do vladnega krmila. Da bi se to odvrnilo, se hočejo rogovileži o pravem času proti temu zavarovati, kakor so sploh otroci teme bolj zviti kakor otroci luči. A ravno to bi moralo vse konservativne kroge, ki sreče svoje ne iščejo v silnih prevratih, kakor rovarji, ki nimajo ničesa zgubiti, pač pa veliko pridobiti, pripraviti, da bi rok križem ne držali in se o pravem času zavarovali proti nevarnosti, ki jim preti.

Učitelj na Turškem.

Velik vtis napravlja na tujce neobičajno spoštovanje, katero skazujejo Turki svojim učiteljem. Pri vsem mračnjastvu, v katerem tavajo prorokovi spoznavalci, pri vsej konservativnosti, zbog koje je vsak napredek čisto nemogoč, imajo učitelji vendar tako veljavo, kakor kod drugod morda samo najvrednejši duhovniki. Turški učitelj je v rodbini najvažnejša oseba; pri mizi mu je odkazano zmerom prvo mesto in v hiši najmirnejši prostor. Prav dostokrat je mnenje učiteljevo kakor sam božji izrek vplivneje nego mnenje in volja očeta, rodbinskega gospodarja. Če vprašaš Turka, kaj on sodi o razmeri roditeljev in učiteljev k deci, tako ti pove po običnem mnenju z znamenitimi besedami Aleksandra Velicega: „Moj oče je privedel mojo dušo z nebes na svet in

O sreči.

(Konec.)

Vendar je še en faktor, katerega moramo v račun vzeti in kateri na srečo, na tek pozemeljskih stvari močno vpliva, ter matematična pravila nekoliko zavrača. To je nekaki magnetizem v človeškem telesu, nevidljiv, a delujoč. Ta magnetizem je spojen s človeško voljo; vendar je včasih menda ločen od nje in samostojno deluje.

Mladi, čvrsti in zdravi ljudje imajo mnogo tega magnetizma v sebi, ta jih dela pogumne, vesele in srečne v igri. Tak človek ima srečo tudi brez posebne volje, da bi dobil; nasprotno pa vidimo, da včasih volja združena s tem magnetizmom deluje. Kedar si več gledalcev želi, naj bi Luka zgubil, potem je Luku težko dobiti; volja gledalcev odvrta mu srečo. — Gledalce imenujejo igralci „komarje“, pa bolje bi jih imenovali magnete. Nepristransk komar ni magnet, ker nobenemu igralcu sreče ne želi, vsak pristransk gledalec pa je magnet, in to sicer močan ali slab magnet, kakoršen je človek. Bolj ko je človek krepke, neustrastne, pogumen, značajan, toliko boljši magnet je; in če ima Luka takega komarja, potem zna z njim premagati Janeza, če ima Janez prav

tri, pa slabe komarje. Strastni in bolehní ljudje imajo tudi malo tega magnetizma; razuzdanost zapravi človeku moč, voljo in magnet sreče; pogled v življenje nam kaže, da taki ljudje izgubijo oblast nad prirodo in nad seboj, in o takem se reče, da se je zgubil, da se je zapustil. Kogar se živali in otroci ne bojé, ta ima malo moči, malo volje in poguma v sebi, in takemu tudi priroda neče pokorna biti, on pri igri ne bo imel sreče. Spolska razuzdanost, pijančevanje, zavist, jeza, in sploh vse strasti izsušijo človeku mozeg iz kosti, in podoba je, kakor bi prav vtem neznatnem soku tčala skrivnostna moč človekova, s katero vlada samega sebe in celo prirodo. Mlad, čvrst, značajan človek močno vpliva na srečo; take imenuje Nemec „glückskind“ (milčke); nasprotno pa slabe, bolehné, brez volje, ki jim priroda neče pokorna biti, „pechvogel“ (smolarje), ker taki imajo povsod nesrečo. Vendar tudi ta teorija ni obče veljavna, ker smo že zgoraj omenili, da ima človek le omejeno moč nad prirodo, in da jo le v toliko nadvlada, v kolikor to Bog pripušča. Nadalje se vresničuje tudi izrek: Kogar Bog ljubi, ga tepe. Tako vidimo krepke, zdrave, počtne ljudi, kako se morajo truditi noč in dan, da se preživijo, ker jih je Bog blagoslovil z obilno

rodbino; druge zopet obišče z boleznijo in drugimi nezakriviljenimi nadlogami.

Marsikteri pošten, požrtvovalen in plemenit človek, čuteč, da ni rojen za vživanje pozemeljske sladkosti, sam neče preobitne sreče in se prostovoljno v težave podá. Blagi, požrtvovalni, plemeniti misleči možje, največi preroki, modrijani in pesniki so živeli večnoma v bridkosti, ker so posvetno srečo od sebe odbijali, kjer se jim je ponujala, čuteč, da v dobroti ne morejo dospeti do popolnosti, katero so si želeli za sebe in za korist svojih sočlovekov. Dante, prepričan, da pesnik ne more dospeti do vrhunca svoje umetnosti, ako ni življenja grenkosti sam poskusil, podvrgel se je prostovoljno težavam človeškega življenja. Svetniki dosegli so svojo popolnost in izglednost s trpljenjem, z zatajevanjem samega sebe. Nesrečni ljudje se morajo toraj razdeliti v take, ki so neradi, in take, ki so prostovoljno nesrečni, in o poslednjih velja izrek: „blagor jim, ki preganjanje trpe.“

Zdravi, krepki ljudje, ki svoje moči potrebujejo samo v dosegu posvetne sreče, in kateri to srečo tudi v obilni meri uživajo, niso nikakor izgled popolnosti, kajti z leti se njihovo srce okamni, pa surovo, negibično postane, odljudno vsem ljudem in nezmožno pre-

moj učitelj jo vodi zopet v nebesa: koga naj tedaj bolj častim?" Turški učitelj khodija zvan ni podložen nobenemu zakonu, zanj ni sodišča; njegova modrost mu ne pripusti, da bi pal. Svetno stališče takega khodije ni preveč bliščéče; on ne doseže nikdar ne državnega odlikovanja in ne velicega premoženja; in vendar mu skazuje njegov učenec, če tudi veliki vezir postane, pri vsacem koraku, pri vsacem snidenji na očitnih krajih naj globočjejo čast in zahvalo. V živ dokaz tega navedem le en primer, čegar priča sem bil sam. (To piše nek sloveč popotnik.) Necega jutra sem obiskal Rešid pašo. Slavni Rešid je bil tačas že tretjič veliki vezir. Znano je, da je veliki vezir prvi vladni zastopnik, da je imenitnejša oseba na Turškem nego prvi minister, nego najviši uradnik v ustavnih državah. S to uradno dostojnostjo se je združevala tudi osebna važnost; ime Rešidovo je bilo znano po celem Evropi, na Turškem je pa slovel za prvega zaštitnika civilizacijskih reform, za katere je bil sultan tačas posebno vnet. Za mojega obiska je bilo tačas pri tem znanem možu tudi nekoliko ministrov, generalov in ulemov navzočih; nekateri so stali, drugi pa sedeli. Veliki vezir je sedel na divanu. Govor je bil ravno o valaških zadevah, kar se nekoliko odgrne vhod v salemek zakrivajoča zaslona in v sobano vnide slabo oblečen človek, čegar nagnjeno glavo je pokrival bel ulemovski turban. Ker na Turškem ni običaj, da bi se poprej oglaševalo in je prosto vsacemu naravnost do hišnega gospodarja iti, zato tudi ni nobeden obrnil pozornosti na novega gosta, ki se je nepremično na steno naslonjen, z v tla obrnjenim pogledom delal, kakor bi nobenega ne videl. Po nekoliko trenutkih pogleda veliki vezir stranoma k zasloni, pretrga pogovor in se z divana vstavi približa k novemu gostu. Videl sem, kako je prvi vladni dostojanstvenik prijel spodnji konec starčeve obleke in ga poljubil, mej tem ko je gosta nazival z imenom luba (oče). Potem je vzel starca s spoštovanjem za pod pazduho, privedel ga do divana in ga posadil na svoje mesto. Nekaj časa sta se mej seboj tiho razgovarjala in potem je pomogel veliki vezir starcu zopet z divana z isto častjo kakor poprej in spremil k vratom salemleka. Vprašal sem jaz necega

turškega dostojanstvenika, kdo je vendar tako slabo oblečen in tako častno sprejeti gost. „To je“ mi odgovori Turek z vidljivim spoštovanjem „bivši učitelj našega velicega vezirja; od njega se je ta v naši državi najveljavnejši človek navadil čitati.“ „Samo čitati?“ sem vprašal. „Čitati v prorokovih knjigah, ali ni to dosti?“ me je vprašal general in njegov pogled, v kojem je bilo možno čitati zasramovanje naše modrosti, se je ustanovil na mojem krščanskem obrazu. „Pozor“.

Z bojišča.

Sijajno zmago Rusov v Mali Aziji potrjujejo vsi listi, ki so tudi v tem edini, da je bila bitka pri Karsu odločilna. „Zmaga Rusov, piše celo „N. fr. Presse“, je tako odločilna, da se njeni nasledki še ne dajo premeriti. Kakor se kaže, je vojska v Aziji dovršena in Rusi zamorejo, če ostane vreme ugodno, od ene strani brez ovir pričeiti obleganje Karsa, od ene pa stopati proti Erzerumu.“ Tudi stara „Presse“ piše, da je bil Muktar 15. t. m. popolnoma potolčen in da je bila to prva kombinirana (osnovana) bitka na odprtem polju v tej vojski. Če bi bil ta vdarec prišel pred enim mesecem, bi zdaj gotovo en del ruske vojne stal že pri Erzerumu, a tudi sedaj celo Rusom nasprotni listi še sodijo, da si bodo najpriljavnejše in najsložitnejše stanovanje čez zimo napravili v Erzerumu, ker pri Karsu zadostuje manjši oddelek, ki bode trdnjavo čuval in izstradal. Novica, da bi se bil Muktar sam usmrtil, se ni potrdila, dasi nikakor ne bi bila neverjetna, če se premisli, kako Turčija ravna s premaganimi generali.

Kar se je „zmagonosnemu“ (Ghazy) Muktarju zgodilo pri Karsu, to se utegne kmalo zgoditi „zmagonosnemu“ Osmanu pri Plevni. Rusi in Rumunci od vseh strani nanj pritiskajo in streljajo ter so pretrgali zvezo med Plevno in Sofijo. V turškem taboru razsaja glad, bolezen in obupnost, vojaki kupoma pobegajo, in vse čuti, da se bliža odločilni trenutek. Pobitje Osmanovo bo veliko bolj odločilno, kakor zguba Muktarjeva, ker je Rusom potem pot v Bulgarijo in Rumelijo odprta. Za Sulejmana namreč zadostuje vojna carjeviča in generala Zimmermana, veliki knez Nikolaj pa

se bode zamogel obrniti, kamor mu bode jesensko vreme pripuščalo.

Zmaga nad Muktarom je z novo nado napolnila tiste maloverneže, ki so imeli že vse za zgubljeno, in so obupovali nad vojno rusko in zlasti nad zmožnostjo njenih poveljnikov. Še celo našim Turkom začele so se oči odpirati in manj zagrizeni pripoznavajo, da so dnevi Turčiji že šteti. Naša turška lista pa se menda še nadejata zmage turške, ker sta čisto zamolčala zmago Rusov pri Karsu. Pač pa sta danes objavila smešni telegram Muktarjev, v katerem poroča, da se pripravlja maščevanje. Da so Rusi uničili njegovo vojno in vjeli desno krilo s 7 paši, tega „zmagonosni“ Muktar menda še ne ve. Pozneje so Rusi vjeli še 3000 mož in poveljnika artilerije. Divizija turška šteje 3500 mož. Ismail paša se je jel od ruske meje umikati nazaj, odkar je potolčen Muktar paša.

General-lajtenant M. D. Skobeljev.

Mihael Dmitrijevič Skobeljev je začel vojaško službo tako rekoč od prve njene stopinje. Ko je bil osemnajst let star, je vstopil v Kavalergardski polk kot podčastnik. Črez dve leti je bil povišan v korneta (praporšček pri jezdecih), ter prestavljen v Grodnensko-huzarski polk životne straže, koji je 1863 in 1864. leta stal v Varšavi. Ob času poljskega vstanka je mladi kornet Skobeljev pokazal svojo hrabrost in redke vojaške sposobnosti. Njegovi tovarši in načelniki so že takrat cenili v njem te lastnosti. Po končanju punta stopi Mihael Dmitrijevič v akademijo generalnega štaba in dokonča kurz z bliščem uspehom; zato ga tudi brž prištejejo k generalnemu štabu in mu dajo službo sprva v Turkestanskem kraju, potem pa na Kavkazu. Vrnivši se s Kavkaza, je Mihael Dmitrijevič nekaj časa v odboru glavnega štaba, a potem je imenovan za pobočnika 32. pehotnej diviziji. Vojna s Kokandiga pozove k bojni delavnosti. Tam dobi on za odliko vse višje bojne nagrade: zlato sabljo z nadpisom „za hrabrost“, red sv. Jurija četrte in tretje stopinje, zlat meč, okinčan z briljanti; ravno tako tudi dostojanstvo polkovnika in general-majorja z določbo v spremstvu njegovega veličanstva. V časti polkovnika in v nazvanju krilnega pobočnika je Mihael Dimi-

našati nezgode poznejih let. Kakor se zlato v ognju čisti, in kakor se železo v ognju spremeni v krepko, gibčno in vztrajno jeklo, tako se značaji sicer utrdijo, pa vendar voljni in gibični postanejo v nesreči, in od nekaj so se čislali v nesrečah skušeni možje mnogo višje od onih, ki so vedno v blagostanji živeli. Mladenču se pravi, naj gre med svet, da bo kaj skusil, to je, da bo kaj pretrpel, in da pride nazaj kot popolen mož. Zato ne smemo ljudi zaničevati, ki so v nesreči, zaničevanja vreden je nasprotno tisti, ki noče nič trpeti, in ki raje zoper svojo vest in prepričanje dela, samo da mu ni treba trpeti. Navadni svet sodi drugače, in govori le slabo o nesrečnem, in le dobro o srečnem; toda ni res, da bi bil ljudstva glas vselej božji glas, kajti znano je vsem, da je izraelsko ljudstvo upilo na cvetno nedeljo „hozana“, prihodnji petek pa kričalo: „križaj ga!“ Tako je sodba ljudstva dostikrat ničeva, le sodba stvarnikova je pravična, in notranji glas človeške vesti, ki je tudi božji glas.

Človeška sreča bi se dala primerjati s tekočo vodo. Kapljice, ki na vrhu plavajo, pomenijo srečne ljudi, one na dnu vode pa nesrečne. Kakor spodnje kapljice nosijo gorenje, tako nosijo nesrečni trpeči ljudje gorenje,

srečne ljudi, kajti srečni živijo ob trpljenji nesrečnih. Težke kapljice lezejo na dno, lahke pa se dvigajo kviško, tako se podajo ozbiljni, poštenu možje na dno človeškega trpljenja, da nosijo na svojih ramah lahkoživce. Kakor kapljice svoje mesto pogosto spreminjajo, tako nestalna je tudi človeška sreča. Dokler voda mirno teče, ni toliko spremembe v legi kapljic, kedar pa pride do kakega prepada, onda se vse spreobrne, mnoge kaplje, ki so bile poprej na vrhu, so zdaj na dnu, in mnoge se dvignejo iz dna na površje. Taki vodopadi so v človeškem življenji prekucije, kakoršna je bila na pr. francoska revolucija. Kralj in kraljica sta morala pod meč, kakor dva hudodelnika, in z njima mnogo odlične gospode, ki so poprej v srečnih odnošajih živeli, nasprotno pa so prišli na vrhunec gospodstva ljudje iz najnižjih krogov, Rosbepierre, Danton in drugi. V mirnih časih ne bi bil prvi Napoleon iz navadnega lajtenanta postal cesar in prvi mogočnik v Evropi, razburjeni časi so ga dvignili, ter mu dali priložnost, razviti svoje talente.

Ravno iz tega uzroka želijo si nesrečni in nezadovoljni ljudje vojska, prekucij, ker upajo, da bi se znalo njih stanje zboljšati, češ, slabeje postati itak ne more; srečni, bogati, v časti in mogočnosti živeči ljudje pa se vojska

in prekucij bojé, ker so po pravici v strahu, da bi jim ne znala sreča nezvesta postati, in da bi jih drugi ne potisnili na dno. Kakor pa ni mogoče narediti, da bi tekla kaplja poleg kaplje in da bi nobena ne ležala vrhu druge, tako ni mogoče, da bi vsi ljudje postali socialno enaki. Jedna vrsta kapljic mora ob dnu ležati, in jedna vrsta ljudi, nekteri stanovi morajo ostati socialno nižje stoječi. Omika ogreje človeku srcé in hrabrost mu daje tako rekoč peruti, zato vidimo, da se omikani in hrabri ljudje v človeški družbi na površje socialnega stanja dvigajo. Blaženje srcá in bistrenje uma, združeno s krotanjem živalskih strasti je pogoj za dviganje človeškega duha in mu zagotavlja povišanje na socialni stopinji, kdor pa služi le trebuhu in strastim, pogrezal se bo vedno globokeje, in če je tudi na visoki socialni stopinji. Ako se celi visokostoječi stanovi udajo samopašji, začnejo se pripravljati socialne prekucije, to je, pod njimi stoječi menj sprideni stanovi, ki vidijo gnjilobo gorenjih vrst, jamejo siliti kviško, in koncem zmagajo, ter pridejo na površje, gorenji pa padejo navzdol. Idealnost je znamenje kviško silečega duha, stanovi in narodi, ki se navdušujejo za ideale, se dvigajo kviško, napredujejo; stanovi in narodi pa, ki se uklanjajo

trijevič imenovan za vojaškega gubernatorja Ferganske oblasti in za poveljnika v njej ležeče vojske, a na tem mestu on ne ostane dolgo. „Vshodno vprašanje“, ki je preživelo vse mogoče diplomatične pogovore, je ostalo potem še bolj nejasno in je še bolj ostro tirjalo razrešnja. Pri občnej želji vojne od strani vseh evropskih vlad, posebno pa one, ki je bila vzrok, da je priklilo na dan „vshodno vprašanje“ — se je pokazalo, da je vojska neizbežna in Mihael Dmitrijevič je moral vsled tega zapustiti svoje mesto v Ferganskej oblasti. Kakor pripovedujejo osebe, ki so bile znane z znamenitim generalom, je on z veseljem pozdravil čas ločitve od Ferganske oblasti, ker ga je vodila želja, da ne ostane za tovariši, borečimi se za čast domovine, temuč, da stoji v vrsti rednih vojsk, ter da prenaša z njimi vred ves trud, težave in nevarnosti vojne.

Samo po sebi se razume, da je tako delavni, energični in skušeni general moral vzeti v sredi svojih sobratov vidno mesto, in pri prvem slučaju pokazati se junaka. Tako nam je naznanil telegram njegove visokosti glavnega poveljnika vojske na Donavi, da so naši 4. septembra po 12 urnem boju vzeli Lovčo, ne glede, da je bilo mesto po naravi silno utrjeno in da so ga Turki junaško branili. Junak dneva je bil general M. D. Skobeljev.

Razun tega je bilo, pri mnogoterih napadih pod Plevno ime generala Skobeljeva čestokrat predmet veselja in začudenja.

Dopisnik angleškega časnika „Daily News“, opisuje, kakor očevidec, boj pod Plevno 12. septembra, ter govori o generalu Skobeljevu med drugim sledeče: „V tem času, ko je bitva divjala na čelu in na pravo so se tepli z ravno tako silo tudi okoli nasipov, in na drugej strani lovčinske ceste. Skobeljev je dobro pripravil kraj. Ob štirih je postavil dvajset topov na visočini pred Plevno. Očevidno je Skobeljev sklenil narediti obupni napor, da bi vzel nasip, ki je bil pred njim; a ti nasipi so dvojni, ter stoje ravno pri ovinku lovške ceste blizu Plevne. On zapove svojej vojski dvigniti se na pogorje. Ko začnejo Turki streljati nanj iz nasipa, jim odgovori on na ogenj uporno in dobro prikrivši kolikor mogoče, svoje ljudi. Tako silno je on deloval z artilerijo, da je nekoliko topov bilo

tako zvani realnosti, ki se pripogibljejo zlatemu teletu, in služijo le telesnim potrebam, kažejo s tem, ali da ležijo še na dnu socialnega stanja, ali pa da se na dno ravno pogrezajo, da propadajo.

Konečno še omenimo, da ni vse nesreča, kar človek nesrečo imenuje; kogar je Bog postavil na nizko socialno stopinjo, naj ne žaluje, in naj mogočnih ne zavida, kajti mnogo izrekov sv. pisma priča, da so Bogu socialno nizko stoječi ljudje ljubši od onih, ki stojé visoko. Posebno jasno pa to vidimo iz sledečega: Ko so se apostelni prepirali, kdo izmed njih bo najvišji v nebesih, jih je Kristus pokaral, rekoč: „če ne postanete taki, kakor ti le (otroci), ne boste videli nebeskega kraljestva.“ Toraj le ponižnim, krotkim, skromnim ki nobene časti in slave ne zahtevajo, kakor pohlevni otroci, le tem je obljubljen sv. raj. Na drugem mestu pa hvali Kristus nebeskega očeta, da je Božjo resnico razodel samo „malim“, to je skromnim, nizko stoječim ljudem, mogočnim in prevzetnim pa jo prikril. Zato tudi dandanes prevzetnim ni dana milost, da bi gledali luč resnice božje, luč sv. vere; ampak napuhneni lastne dozdevne učenosti korakajo ošabno po široki cesti v propad.

L. Haderlap.

poškodovanih. Videlo se je, da je on vse mogoče storil, da bi vzel reduto. Cele tri ure je on dal streljati, in ko je turški ogenj nekoliko oslabil, je spoznal, da je čas pripraven za naskok. Imel je štiri linjue polke in štiri batalijone streljcev.

Ko je tako on vzdrževal strašni ogenj, je pripravil pod njegovim prikritjem dva polka v jarek pri podnožji holma, na katerem je postavljena reduta, skupaj z dvema batalijonima streljcev. Ko dobi najboljšo pozicijo, da pregleda, kako reči gredo, neha streljati in da ukaz k naskoku. Nastopajočemu oddelku je prepovedal streljati in ta je z orožjem na plečih, z muziko in razvijajočimi se zastavami planil naprej in izginil v oblaku in dimu. A kmalu je zapazil, da je ta četa jela omahovati. Ko bi trenil dvigne v podporo en polk in začne zopet opazovati. Ta novi oddelek se po makne precej dalje, a turška reduta razliva tak potok krogel, da se vrsta zopet razdera. Skobeljev stoji, kakor nedotakljiv sredi dežja krogelj. Vse njegovo spremstvo je ubito ali ranjeno. Vrsta omahuje in on pozove v boj četrty in poslednji polk, Libanski. Ta novi val zopet porine naprej spredaj stoječe, tako, da so uže skoraj pri okopu, a krogelje še vedno lijejo na-nje. Ljudje padajo na stotine, a vspeh je še dvomljiv. Vsa vrsta še bolj omahuje. Ni minute se ne sme zgubiti, če se hoče vzeti reduta. Skobeljev ima le še dva batalijona streljcev. Stojč jim na čelu on zajaha naprej, ko doseže omahujočo vrsto ohrabri jo znovo osobno. S krikom se vrže truma naprej. Vsa reduta je kup plemena in dima. Skobeljev meč je prebit na dvoje. Zdaj mu pade konj. On gre peš in za njim vsa gruča plane z rujoventjem črez okop in na nasprotni okop, črez priložič, in preplavi reduto, kakor nevihta. S puškami kmalu ubijejo ostale Turke. Tedaj zadonijo radostni kriki, da je reduta vzeta, in da se slednjič ena iz Plevenskih utrdb nahaja v ruskih rokah.“

Ali je treba še dopolnila k temu opisovanju, ki živo kaže, da ga generalu Skobeljevu v hrabrosti ni para?

Ni mogoče tukaj natanko opisovati krvavih bojev pri Plevni, samo reči se mora, da si je general Skobeljev s svojim čudovitim junaštvom za vselej pridobil venec slave.

„Iz Njive“.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani, 19. oktobra

Državni zbor je 17. t. m. sprejel žganjarsko postavo brez posebne bistvene premembe po načrtu odsekovim, ki se pa v nekaterih rečeh loči od načrta vladnega. Tudi v ogerskem zboru bil je vladni načrt nekoliko spremenjen. Kakor poroča „N. Fr. Presse“, se boste vladi še enkrat dogovorile o načrtu in v gospodskih zbornicah skušale prodreti s svojimi predlogi. Ravno to nameravate storiti tudi pri drugih načrtih o pogodbi, ktere bi zbornice poslancev bistveno spremenile. V ravno tej seji je dr. Roser stavil predlog, da bi se kar najbolj mogoče omejilo dovoljenje žganje točiti. Beznice, kjer žganje točijo, imamo preveč, samo na Dunaji jih je 459. Na Angleškem bolj strogo nadzorujejo take kraje, kakor pri nas v Avstriji, kjer se iz fiskalnih vzrokov take krčme pomnožujejo. To krčmarjem donaša silen dobiček, ker ne potrebujejo družega kakor vedro špirta, vode, nekoliko sladkorja in par kapljic spridenega olja. Govornik priporoča, da naj se njegov predlog izroči odboru, ki je o svojem času pretresal

postavo zoper pijančevanje na Gališkem. Po predlogu poslanca Steudelnja se pa sklene reč izročiti posebnemu odseku. Ministri so glasovali zoper ta predlog.

O pogodbi med Cislo in Translo vradni listi poročajo, da se dotične obravnave vrše jako neugodno, in če se dunajski državni zbor ne bo vdal, bodo ostale brez uspeha. „Pest. Lloyd“ se zlasti sklicuje na novo kupčijsko zvezo z Nemčijo rekši, da bo nemogoče določiti skupno colnino, če se obravnave z Nemčijo razbijejo. Po želji Madjarov naj se tedaj Avstrija Nemčiji vda; kaj je Madjarom mar, če bi to Avstriji bilo na škodo, samo da se njim kak dobiček obeta.

V ogerskem zboru je 16. t. m. poslanec Nemeth ministerskega predsednika zopet interpeliral zastran nedavno zasledjene zarote in je zahteval, da naj se nemudoma izpuste zaprti madjarski rojaki. Tisza ga je kratko pa dobro zavrnil rekši, da nedolžnost dotičnih ljudi še ni dokazana. Opomnil je dalje, da so lani zaprli Miletiča, ker je bil na sumu, da je hotel nekaj enakega storiti. Na zahtevanje Nemethovo, da naj se izpuste zaprti zarotniki, je minister odgovoril, da noben državljani in noben poslanec nima pravice od vlade kaj zahtevati, to pravico ima le postava. Dasi je zbornica ta odgovor ministrov z veliko večino, in živahno pohvalo vzela na znanje, sprožil je baron Simon y i drugi dan to reč zopet in ministra vprašal, hoče li vlada preiskovanje proti zasačenim rogoviležem nastaviti in jih prej ko mogoče izpustiti. Madjarji tedaj mislijo, da smejo delati kar hočejo, ne da bi jih smel kdo zaradi tega klicati na odgovor. Sicer pa so te interpelacije jako sumljive in najbolj jasno pričajo, da reč ni tako nedolžna, kakor so madjarski listi trdili. Madjari se menda boje, da bi pri preiskavi reči ne prišle na dan, ki bi pojasnile vdanost in zvestobo madjarsko, zato si tolikanj prizadevajo vlado prisiliti, da bi dotično preiskavo ustavila. Če bi nekteri poslanci ne imeli slabe vesti, bila bi jim ena sama interpelacija o tej reči dovolj. — List „Közvelemeny“ piše, da je sodnija 12. t. m. sklenila v Csiku, in Haromszeku zasačene zarotnike postaviti pred sodnijo. Poročevalec je nasvetoval, da bi se reč ne smatrala kot zločinstvo in da bi se vjetniki izpustili. Pa sodnija je sklenila soditi jih zaradi zločinstva ustaje in obdržati jih v ječi. Glavna načelnika te zarote, Nikolaj Bartha in Gabor Ugrov, piše Sedmograjski „Kellet“, sta pa pobegnila na Italijansko.

Hrvatski višji poveljnik, baron Filipovič, se je 16. t. m. iz gorenje Granice povrnil v Zagreb, pa je precej drugi dan zopet odrinil v Osek, Vinkovce, Mitrovico in Zemun. Prebivalstvo ga povsod sijajno sprejema. Na interpelacije o krajiški železnici odgovoril je general, da je ravno na tistem stališči kakor njegov prednik general Mollinary. Od deželnega sabora v tej zadevi sklenjeno pismo poslala je vlada 14. t. m. cesarju, ob enem pa tudi ministerskemu predsedniku ogerskemu.

Vnanje države.

Prusko ministerstvo se je začelo krhati. Liberalni ministri Camphausen, Aschenbach in Falk grofu Eulenburgu že presedajo, ki se je zaradi tega hotel ministerstvu odpovedati; cesar Viljem odpovedi sicer ni sprejel, pač pa je dobil minister za dalj časa odpust. Preden pa svoj posel zopet prevzame, piše „D. Landztg“, bode stavil take pogoje, ki bodo Bismarkovim precej podobni. Ravno ta list piše, da med Bismarkom in Eulenburgom ni nobene razprtije, ampak da ta dva moža ome-

njenim trem stojita nasproti. Dokler je Bismark liberalce potreboval za svoje namene, so mu bili dobri, zdaj so mu v marsikateri reči na potu, zato jim je začel obračati hrbet. — V Bonnu je bil na 3 1/2 mesece ječe obsojen profesor dr. Konitzer, ker je v imenu „nemškega društva“ hodil po deželi ter po vohunsko pozvedoval, kateri vradniki ali župani so liberalni, kateri klerikalni. Od nekega župana je hotel izviti celo denarjev, češ, da bo sicer objavil vse, kar je o njem zvedel. Na čelu temu društvu, čigar namen je bilo omenjeno umazano vohunstvo, stal je državni poslanec Sybel. Listi sicer poročajo, da se bodo morali tudi še nekateri drugi udje omenjenega društva pred sodnijo zagovarjati, vendar ni misliti, da bi višje gospode zadela enaka osoda, kakor omenjenega ovaduha, ker so hoteli s svojimi poročili služiti le nemški vladi. Vrana vrani pa oči ne izkljuje.

Francoski listi so poročali, da je ministerstvo prezidentu izročilo svojo odpoved. „Ag. Hav.“ pa tej novici oporeka rekši, da niti ministri niso mislili odstopiti, niti se Mac Mahon noče od njih ločiti. Volilni boj, ki se je 14. t. m. pričel in je konservativcem pridobil 50 glasov, se bode 28. t. m. pri dopolnilnih in 4. novembra pri okrajnih volitvah ponavljal in nadaljeval. Tako je minister notranjih zadev rekel vsem v Pariz poklicanim prefektom. „Soir“ piše, da ima ta teden kraljevič angleški priti v Pariz.

Izvirni dopisi.

Iz Primorskega, 14. oktobra. (Izselevanje v Ameriko. Službovanje v Egiptu.) Tožiti slišimo dandanes brez izjeme vse stanovce, da smo z davki in različnimi pritisklinami mnogo in premnogo obloženi, in da se ti davki še vedno množe. Istina je, da se davki bodisi erarni, bodisi deželni in občinski množe, žalostna istina je tudi, da imamo dosti nesreč na elementarnih nezgodah, katere zlasti kmetovalce britko zadevajo, bodisi da nam toča pobije, da je suša ali nam deževje poškoduje in v posameznih občinah trtna bolezen celoma ugonobi, koje žalostne nasledke občutijo že celih 26 let, tako da ga skoraj ni leta brez nesreče in ni toraj tudi čuda, da so pozamezni občani pod težo tega izvanrednega zla ubožali. Ako se letina slabo obnese ali pa bendima spodleti, nestrpnost pričakujemo prihodnje, nadejaje se ugodnejše, ali nada nas vara in skoraj pripravlja v obup.

Te okolnosti so menda dale nagib našim Furlancem in Bricem, da popuščajo našo milo domovino in se izselujejo v Ameriko. Obupnost na eni strani in prekanjenost sleparskih agentov, koji ne gledajo za blagor izseljencev, tim več na lastno korist, spravlja dosti družin na nesrečno pot. Kakor se čuje, odpovedalo se jih je ogromno število domovini zlasti na Furlanskem boje neka cela občina z duhovnikom vred, koji poneso seboj celo domači zvon, da jih bo spominjal zlatih časov prvotne domovine. To je že samo na sebi nesrečna misel v obče, ako se pomisli, da je le malo nade da se njim tam v boljše spremeni hudo stanje na čisto tujih in neznanih tleh, kakor na domačih, preziraje, da je pot mej Primorjem in Ameriko jako dolga in toraj negotova, da če tudi tja dospejo in goljufivim agentom pridejo v roke, kojih vse mrgoli, pridejo ob vse imetje, in da čaka izseljence, preden se v novi domovini le količkaj vdomačijo, kakor skušnja uči, dosti trdega dela in krvavega posla, in da unkraj morja nimajo v sili in stiskah

nikake naslombe in pomoči iskati. Da nam ne gre tako, kakor bi radi, in da ni več starih časov, je istina, pa pomislimo na drugi strani, da tudi drugi stanovi pogrešajo prav istega blagra, n. pr. naša aristokracija, ki se je komaj pred 15 leti s štirimi konji vozarila, se pa dandanes vozi s samcem; elegantni vozovi z dragoceno konjsko in drugo opravo, umaknile so se priprostim. Trgovci, ki so pred letmi brez truda bogateli, hirajo sedaj in komaj životarijo, in tako pri nas, kakor povsod, in gotovo prav jednako tudi v blaženi Ameriki. Toraj če se morajo višji stanovi na vseh krajih stiskati, zakaj bi si tudi naš kmet malo ne pritrgal? Pri tej priliki tudi nehoti ne morem zamolčati, da imamo mnogo razvajencev, koji se ob času dobre bendime kaj radi kratkočasijo in pobajkovaje sim in tja novce tratijo; tako se prav pogosto pripeti, da se pod krinko ubožstva skrivate le lenoba in zapravljivost. Ljudi jednake baže slišimo nar bolj tožiti o slabih letinah in tako se nahajajo le med njimi prosti izseljenci, kateri se nadejajo, da jim bodo v Ameriki brez truda in skrbi pečene ptice v usta kakor pri nas toča in dež z neba letele. Priporočati bi bilo, da bi županstva vplivala, da bi se tako izseljevanje na kak način zabranjevalo, kar mislim, bi šlo, ako bi se zahtevalo od takih družin, da morajo poroštvo bodisi v novcih ali pa s posestvom vložiti za eventualne stroške nazajpotovanja in da bi se dotičnim, ki takega porošstva ne morejo dati, od c. k. okr. glavarstev ne dajali potni listi.

Kraševci so v tem obziru bolj previdni in značajni, kajti tim ne pride v glavo, iti v Ameriko ampak v Bosno in sosedne dežele, ter trdijo in sicer temeljito, da je tam dosti rodovitnega sveta dobiti, da so blizu doma in tako rekoč na Slovenskem in kadar Rus Turka zmaga, idemo tja. Prav tako.

Konečno naj še omenim graje vrednega potovanja v Aleksandrijo in druge egiptovske mesta, kojega potovanja se zlasti ženstvo iz Goriške okolice v mnogobrojnem številu vdeležuje. Tje hodijo omožene zapustivši doma moža in deco in deklinje sploh v službo, kjer si dosti napoleonov zaslužijo — v treh letih nekte do tisuč forintov v zlatu, nekte še več. Gotovo lep zaslužek pri Turkih! Zna si pa tudi vsakdo misliti, da so tu nemoralnosti široke duri odprte! Kaj več o tem ne smem govoriti, ker bi se sicer našim črnookim Primorkam zameriti utegnil!

Domače novice.

V Ljubljani 20. oktobra.

(Program zimskih besed v Ljubljanski čitalnici) je odbor odločil tako-le: Prve dni novembra meseca muzikalna beseda s predstavo gledališke igre. Prve dni meseca decembra slovesna beseda v spomin Prešerna. Zadnji dan leta (Silvestrov večer) veselica po programu prejšnjih let.

(Iz seje dež. odbora 13. oktobra.) Slenilo se je, da se v deželno vino- in sadjerejsko šolo na Slapu sprejmo z deželnimi štipendijami: Štefan Jakša, Jožef Mavec, Janez Stariha, Matija Kambič, (vsi 4 iz Semiške fare), Anton Božič, iz Budanj in Janez Skvarč iz Goč. — 31. dne t. m. bodo v tej šoli koncelne preskušnje učencev, h katerim pošlje deželni odbor svojega zastopnika. „Nov“.

(Za delitev zimske obleke ubogim šolskim otrokom) so se združile 15. t. m. v čitalnici zopet gospé in gospodične, ki hočejo nadaljevati lepo delo milosti. Slava!

(„Naprej“.) Znani marš Davorina Jenkota, ki se menda gode že po vsi Evropi, je prišel ravnokar v lepi obliki za glasovir v založbi skladatelja, ki se je zadnje dni vračajoč se nazaj v Beligrad, mudil v Ljubljani, prišel na svetlo in se dobiva pri bukvarji gosp. Lercherji po 80. kr.. Skladatelj je s tem, da je to slavno pesem sam priredil za glasovir, gotovo vstregel občinstvu, kajti dozdej za ta instrument ni bila še pripravljena. Vglasbena je res izvrstno, umetno in efektno, vsak igralec glasovira je bo vesel.

Razne reči.

— Pri volitvi občinskega zastopa v Črnomlju bil je 10. t. m. za župana izvoljen g. Franc Šuštaršič, za svetovalca pa gg. Jože Vardjan in Jože Stariha, vsi trije vrli narodnjaki, od katerih se je nadejati, da bodo vsestransko pospeševali občinsko korist. V Trzinu so včeraj zmagali liberalci.

— K razstavi goveje živine v Novem mestu 11. t. m. pripeljali so bili 150 goved. Državne premije so bile tako-le razdeljene: A. Med govedi izvirnega rodu in čiste krvi: prvo premijo za junce odločeno je dobil junec viteza Langerja, drugo junec g. Vinc. Smole, tretjo pa g. Fr. Fabijana, — prvo premijo kravam odločeno je dobila krava viteza Zavinška, drugo krava g. Jurija Miklavčiča, tretjo krava Mih. Perašiča, četrto pa krava g. Jan. Ribčeka; — med telicami je prvo premijo dobila telica barona Wambolta, drugo telica g. Fr. Kastelica, tretjo telica gospé Gresselnove, četrto pa telica g. Štefana Bašiča. B. Med lepimi govedi mešane krvi so premije za junce po vrsti tako-le dobili sledeči gospodje: 1. Ježef Čeh, 2. Jan. Jaklič, 3. graščina Raka, 4. Andrej Lebštic, 5. Jan. Kump, — za krave: 1. Jož. Markuš, 2. Fr. Kastelic, 3. Jož. Smerekar, 4. Katarina Ogulin, 5. Anton Žepič, — za telice pa 1. France Šolarič, 2. Jakob Gruden, 3. Matija Sila, 4. Jan. Murgel, 5. Jan. Kašovec.

V sodni komisiji, ki je ogledovala živino in premije določevala, so bili vsled dotičnega normativa sledeči gospodje: okrajni glavar g. Ekel, grof Margheri, gosp. Karol Rudež, deželni živinozdravnik dr. Schindler, odbornik družbe kmetijske gosp. Fr. Schollmayr, baron Wampolt, in pa okrajni živinozdravnik A. Wirgler.

Eksekutivne dražbe.

20. oktobra: 3. Petrovč iz Zabočevega, na Vrhniki. 3. Čuk iz Črnega vrha, v Idriji. 2. Sušnik v Ribnici. 2. Fuk iz Famelj, 2. Čuč iz Slavinja, oba v Senožečah. 2. Gostinčar iz Kleč, na Brdu. Gitač iz Bruhanjevsi, v Lašičah.

20. okt. 1. Tomšič iz Stolp, 1. Marolt iz Lašič, oba v Lašičah. 1. Vidrih iz Kolenca, 3. Levstek iz Bele vode, Tekavec iz Dolenjevsi, vsi v Ribnici. 3. Družkovic iz Lahovič, 1. Bezljaj iz Zaloga, Skarfa iz Studenca, Mehle iz Udinja, vsi v Ljubljani. 1. Žumer z Olševka, v Kranji. 1. Križman iz Šmihela, 1. Klun iz Malega brda, 1. Štefanič iz Landola, vsi v Senožečah. 1. Gunčar iz Lok, 1. Pirc iz Osredka; oba v Krškem.

Umrli so:

Od 16. do 18. oktobra: Janez Potisek, zid. polir 33 l., za jetiko, Marjeta Rebol, del. ž. 42 l., za sušico. Marija Križman, hiš. pos., v. 80 l., vsled starosti.

Telegrafične denarne cene 17. oktobra.

Papirna renta 61.10 — Srebrna renta 66.70 — Zlata renta 74.55. — 1860letno državno posojilo 110. — Bankine akeije 833 — Kreditne akeije 211. — London 118.65 — Srebro 104.75. — Ces. kr. cekini 5.68. — 20 frankov 9.50 1/4.